

Львівський національний університет імені Івана Франка
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України
Національний університет «Львівська політехніка»
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка
Львівське обласне відділення Всеукраїнської громадської організації
«Товариство психологів України»

**ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНІ
АСПЕКТИ ДУХОВНОСТІ
В ЕКОНОМІЦІ ТА УПРАВЛІННІ**

Збірник тез

*III Всеукраїнської
науково-практичної конференції з
міжнародною участю*

19 квітня 2017 року

Львів – 2017

УДК 130.122:159.942.6: 159.92+37.037: [316.32+004]

ББК 88+15.56. Н 34.

Філ 51

**"Філософсько-психологічні аспекти духовності в економіці та управлінні",
III Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю (2017; Львів).**

Збірник тез III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю "Філософсько-психологічні аспекти духовності в економіці та управлінні", 19 квітня 2017 р. [Текст] / за ред. В.П. Мельник; відповід. за вип. В.В. Яцура, Н.І. Жигайло, Ю.В. Максимець. – Львів : СПОЛОМ, 2017. – 304 с.

Бібліогр. в кінці ст.

Редакційна колегія

Голови:

Мельник В.П., проф., ректор Львівського національного університету імені Івана Франка

Максименко С.Д., акад., директор Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України

Співголови:

Рижак Л.В., декан філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка

Михайлишин Р.В., декан економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка

Робоча група:

проф. Яцура В.В., проф. Хоронжій А.Г., проф. Савчин М.В., проф. Варій М.Й., проф. Захарчин Г.М., проф. Лобозинська С.М., проф. Моргун В.Ф., доц. Макаренко С.С., доц. Кохан М.О., доц. Данилевич Н.М., доц. Мрака Н.М., доц. Борисенко О.М., доц. Войцеховська О.В., доц. Сірко Р.І., доц. Слободяник В.І., доц. Стельмах О.В., викл. Кожушко-Лозинська І.І., доц. Закалик Г.М., викл. Зошій І.В., Дроздовська Л.О., Євтушок О.В.

Керівник проекту:

Жигайло Н.І., професор, професор кафедри менеджменту Львівського національного університету імені Івана Франка

Відповідальний за верстку матеріалів конференції:

Максимець Ю.В., доцент, доцент кафедри економіки підприємства Львівського національного університету імені Івана Франка

*Відповідальність за зміст та достовірність наданої інформації
несуть автори інформаційного матеріалу*

*Цюприк А.Я., Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності*

УПРАВЛІНСЬКИЙ ПІДХІД ДО САМОСТІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У час побудови якісно нової системи підготовки фахівців та реформування освіти України актуалізується проблема самостійної діяльності студентів. Вміння організувати самостійну діяльність студентів потребує від викладачів вищих навчальних закладів відповідних управлінських знань умінь і навичок.

Аналіз психологічної та педагогічної літератури свідчить, що підвищення рівня самостійної діяльності студентів на сучасному етапі є об'єктивною закономірністю, що зумовлюється низкою чинників: інтенсивним розвитком інформаційних технологій у всіх сферах людського буття; оновленням філософії сучасної освіти, центром якої став загальнолюдський ціннісний компонент; гуманістично зорієнтованим характером взаємодії учасників навчально-виховного процесу; необхідністю підвищення рівня активності та відповідальності студентів за майбутню діяльність; спрямування викладача на формування творчої особистості студента, готовності останнього до здобуття професії та активної діяльності у нових соціально-економічних умовах.

Роль і покликання викладача – допомогти мобілізувати студента на рівні усвідомленої необхідності пошуку нового. Викладач має виступати не стільки як передавач наукової інформації, а, перш за все, як організатор навчально-пізнавальної діяльності студента. Потреба інтелектуальної діяльності ефективніше реалізується у процесі самостійного здобування знань. Саме тут слід шукати найбільш відповідальну ланку роботи викладача. Необхідно враховувати, що студенту не завжди вдається мобілізувати себе на самостійне оволодіння новими знаннями: не вистачає самодисципліни, вміння організувати свої заняття.

Важливим аспектом самостійної діяльності є організація взаємодії викладача і студента. У залежності від участі викладача самостійна діяльність може здійснюватись як опосередковано, за допомогою використання методичних рекомендацій, так і під безпосереднім контролем – шляхом проведення консультацій, бесід, колоквиумів. Можна говорити про два види самостійної діяльності студентів: аудиторна самостійна діяльність, що здійснюється під безпосереднім керівництвом викладача на лекціях та лабораторних заняттях, і позааудиторна самостійна діяльність студентів при їх підготовці до занять, написанні рефератів, курсових і дипломних робіт тощо.

До найбільш дієвих методів аудиторної самостійної діяльності студентів ми відносимо ситуативні і ділові ігри, імітаційне моделювання, ігрове проектування, “мозкову атаку” (брейнштурмінг), аналіз конкретних ситуацій, “круглі столи”, проблемні лекції, тренінги, дискусії, семінари, практикуми, спецкурси, консультації, проектування, метод поєднання різнорідного (метод “синектики”), метод розроблення та захисту проекту, “кейс-метод”, вивчення та аналіз управлінської діяльності майбутньої діяльності, метод рейтингової оцінки тощо.

У загальному розумінні організація є однією із функцій управління [3, с. 604], завдяки якій можна щось упорядкувати, привести у систему. Функції управління, як специфічні види діяльності, передбачають певний розподіл праці на посадові та технологічні [2]. Для організації самостійної діяльності студентів важливими є технологічні функції, до яких належать: підготовча, яка передбачає структурування навчального матеріалу, виявлення логічної послідовності його вивчення, визначення співвідношення між теоретичними та експериментальними знаннями, розподіл навчальної інформації між словом і зображенням

(схемами, рисунками тощо), вибір методів навчання та засобів організації навчальної діяльності, створення ефективного навчального середовища; мотиваційна, яка припускає актуалізацію опорних знань, мотивацію діяльності студентів, постановку мети і завдань навчання (реалізація цієї функції дозволяє студентам усвідомити, чому та для чого їм потрібно вивчати той чи інший навчальний матеріал); організаційно-пізнавальна, яка включає вивчення нового матеріалу за допомогою вибраних методів і засобів навчання, організацію навчальних дій студентів, а також створення умов для виконання ними певних трудових операцій; рефлексивно-оцінювальна, яка спрямована на поетапне оцінювання навчально-пізнавальної діяльності студентів, рівня їхніх знань, надання їм допомоги в осмисленні та аналізі своєї діяльності, формування рефлексивного ставлення до неї [2, с. 71].

Ознайомившись з змістом завдань самостійної діяльності, студенти самостійно визначають основну дидактичну мету і завдання, обирають рівень складності – тобто розробляють власну програму навчальної діяльності. Тож усі технологічні функції управління, притаманні викладачеві, здійснюються також студентами. Виконання самостійних робіт орієнтується на ознаки, що характеризують самостійну діяльність студентів: здатність здійснювати пошукову діяльність, рівень підготовки, рівень організованості [1]. Важливим моментом є координація основних форм навчання з індивідуальною самостійною діяльністю студентів.

Усе вище зазначене дозволило нам сформулювати психолого-педагогічні засади управлінського підходу до самостійної діяльності студентів вищих навчальних закладів: в сучасних умовах підготовки фахівців самостійна діяльність виступає як засіб формування самостійної особистості; управлінські дії викладачів під час самостійної діяльності студентів мають бути зорієнтовані як на здійснення ними виконавської діяльності, так і творчої; психологічна готовність студентів вищих навчальних закладів до здійснення самостійної діяльності визначається не лише наявністю попереднього досвіду, віковими та індивідуальними особливостями (сприйняття, увага, мислення, уява, характер, здібності тощо), а й рівнем мотивації до її здійснення; ефективність самостійної діяльності студентів визначається ступенем відповідності методичного і технічного забезпечення; управління самостійною діяльністю здійснюється на основі співвіднесення ближніх і перспективних дидактичних цілей.

Можливості управління процесом творчої діяльності значно підвищуються, якщо студентам розкрити сутність взаємозв'язаних етапів: попереднє ознайомлення з дією і умови його виконання; формування дії з розгортанням всіх операцій, які в нього входять; формування дії у внутрішній мові; перехід дії в глибокі згорнуті процеси мислення та перехід до нестандартного вирішення ситуації.

Поетапна реалізація управлінських дій виступає як відносно закінчений цикл навчання. При цьому самостійна діяльність складається з невеликих і досить значних, короткочасних і довготривалих циклів, а засобом управління виступають диференційовані самостійні роботи. Сама ж диференціація самостійної діяльності студентів дає можливість викладачеві створити систему диференційованої допомоги студентам, тобто фактично здійснювати управління їхньою діяльністю за допомогою самостійних робіт.

Самостійна діяльність передбачає максимальну індивідуалізацію навчання, тому викладачеві потрібно добирати завдання, зокрема і творчі, враховуючи індивідуальні особливості студентів: їхній суб'єктивний досвід, здібності, інтереси, ціннісні орієнтації, можливості реалізувати себе в пізнанні, навчальній діяльності, поведінці.

Таким чином, організація самостійної діяльності допомагає чітко визначити цілі виконуваної діяльності, власні цілі, вирішувати проблеми швидко та ефективно, навчитися розумно управляти собою та своїм часом. Ефективність організації самостійної діяльності в значній мірі залежить від управлінських дій як викладача, так і студентів. Володіння відповідними управлінськими знаннями та вміннями з організації самостійної діяльності студентів є невід'ємною складовою професіоналізму викладача вищого навчального закладу.

- 1 Луценко Т. В. *Організація самостійної роботи студентів в умовах особистісно орієнтованого навчання : автореф. на здобуття наук. ступеня. канд. пед. наук : 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти"* / Т. В. Луценко. — Х., 2002. — 20 с.
- 2 Оршанський Л. В. *Система модульного навчання та персональна модель управління художньо-трудовою діяльністю майбутніх учителів Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. — Випуск 10 /редкол. : І. А. Зязюн (голова) [та ін.]. — Київ ; Вінниця : Планер, 2006. — С. 70—74.*
- 3 *Словник інішомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. — К. : УРЕ, 1985. — 775 с.*
- 4 Цюприк А. *Основні підходи до проблеми організації самостійної роботи студентів // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2003. — № 6. — С.100-109.*

Чуріліна Б.І., Лисий І. В., Львівський національний університет імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ НА ЕТАПІ ВИДІЛЕННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

Управління бізнес-процесами можливе тільки після виділення процесів в організації. Тому діяльність компанії необхідно розглядати як сукупність взаємопов'язаних робіт і функцій різного масштабу, врахувати при цьому межі вже існуючих структурних підрозділів, і після застосування обґрунтованих правил виділення бізнес процесів фірма може досягти успіху в плануванні, організації та контролі діяльності.

Представлення діяльності підприємства у вигляді моделі процесів дозволяє підприємству застосовувати прогресивні методи управління, зокрема, управління на основі видів діяльності, відоме, як Activity Based Management, що включає використання методів обліку витрат та калькулювання за видами діяльності (Activity Based Costing), бюджетування на основі процесів (Activity Based Budgeting), функціонально-вартісний аналіз.

Дослідженням поняття «бізнес-процес» та «управління бізнес процесами» займалися вітчизняні та зарубіжні вчені, як: В. Г. Єліферов [1], В. В. Репін [2], О. Н. Криворучко, В.В. Кондратьєв, Ю.Ф. Тельнов, В. К. Чаадаєв, Е. Г. Ойхман, М. Хаммер [3], Д. Чампі [3], А. Шеєр, М. Робсон, Ф. Уллах та інші.

Метою дослідження є аналіз проблемних питань, які виникають при виділенні бізнес-процесів в організації, який дозволить покращити та спростити етап виділення бізнес-процесів.

Процесний підхід – це розгляд всієї діяльності компанії як мережі взаємодіючих процесів, що відбуваються усередині організаційної структури компанії і реалізують мету її існування.

Використання процесного підходу в управлінні підприємством передбачає більш глибоке розуміння поняття бізнес-процесів. У широкому розумінні під бізнес-процесом розуміють «структуровану послідовність дій по виконанню відповідного виду діяльності на всіх етапах життєвого циклу предмета діяльності» [2].

Бізнес-процес – це сукупність різних видів діяльності, в межах якої «на вході» використовується один або декілька ресурсів, а в результаті цієї діяльності «на виході» створюється продукт, що має цінність для споживача [3].

Перше проблемне питання постає при формуванні правил виділення процесів, оскільки немає уніфікованих правил, а є тільки рекомендації. Також після застосування визначених правил одночасно можлива ситуація, коли кордони процесів не збігаються. В такому разі, віддавати пріоритет тим процесам, які збігаються з межами структурних підрозділів, які вже мають затверджені плани і бюджет.

Важливо розглянути три етапи при виділенні процесів: визначення процесів, опис і регламентація процесів та оптимізація процесів.

Необхідно підкреслити, що визначення процесів проводиться в межах існуючої системи управління. Перше питання, яке постає на цьому етапі: які підрозділи треба виділяти

<i>Романець З.О., ФУНКЦІЯ ДУХОВНОСТІ ТА ЇЇ ПРОЯВ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ.....</i>	230
<i>Росин М., ТРИВОЖНІСТЬ МОЛОДОЇ ЛЮДИНИ ЯК НАСЛІДОК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ НЕГАРАЗДІВ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....</i>	232
<i>Саврук І., Різник У., КРИЗА ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....</i>	234
<i>Савчин М.В., СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗДОРОВОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....</i>	237
<i>Семчук М., ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ТЕМПЕРАМЕНТУ НА ІНДИВІДУАЛЬНИЙ СТИЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ.....</i>	240
<i>Сидоренко Л.В., ДУХОВНІ ЦІННОСТІ В СТРУКТУРІ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ І РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ.....</i>	243
<i>Сірко Р.І., Слободяник В.І., ТРЕНІНГ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗАСІБ ПОДАЛАННЯ КРИЗОВИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ ПСИХОЛОГА.....</i>	246
<i>Скальська Л.О., Горбачов В.О., ПСИХОЛОГІЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ.....</i>	248
<i>Солюк І.В., РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ПРАЦІ, ЯК МЕХАНІЗМ ПОДОЛАННЯ КРИЗОВИХ ЯВИЩ У СУСПІЛЬСТВІ.....</i>	251
<i>Стасюк М.М., ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ВІД ПСИХОЛОГІЧНОГО РЕСУРСУ ДО УПРАВЛІНСЬКОГО ІНСТРУМЕНТУ.....</i>	253
<i>Стефанішин О.В., ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....</i>	255
<i>Сурмяк Ю.Р., Кудрик Л.Г., УРАХУВАННЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ДУХОВНОГО СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДІ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....</i>	257
<i>Тарнавська Х.Р., Данилевич Н.М., Кохан М.О., ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ОРГАНІЗАЦІЇ.....</i>	261
<i>Терлецька Н.В., Терлецька М.В., ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПАЦІЄНТІВ ІЗ ЗАХВОРЮВАННЯМИ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ.....</i>	264
<i>Терлецька Ю.М., ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПСИХОДУХОВНОЇ І ПСИХОЕКОНОМІЧНОЇ ДЕПРИВАЦІЇ ГРОМАДЯН УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....</i>	267
<i>Тригуб О.В., ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....</i>	269
<i>Філь Р.І., Стельмах О.В., ПРОБЛЕМА СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ.....</i>	272
<i>Хоронжий А.Г., ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ.....</i>	274
<i>Цавалюк Т.О., ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....</i>	276
<i>Цюпрік А.Я., УПРАВЛІНСЬКИЙ ПІДХІД ДО САМОСТІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....</i>	279
<i>Чуріліна Б.І., Лисий І. В., ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ НА ЕТАПІ ВИДІЛЕННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ.....</i>	281
<i>Шептицька А.О., ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ В ПСИХОЛОГІЇ БІЗНЕСУ.....</i>	283
<i>Щерба Г.І., ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА ЄС.....</i>	285
<i>Яремчук Н.З., Максимець Ю.В., «СЛПП» РЕФОРМИ. КРАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....</i>	287
<i>Яцура В.В., СИСТЕМНА УПРАВЛІНСЬКА КРИЗА І ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ В УКРАЇНІ.....</i>	290
<i>Iwona Dorota Czechowska, THE ECONOMIC MECHANISM OF FINANCIAL CONSUMER PROTECTION IN POLAND.....</i>	294